

דפוס לוחמת שריון

ב ש ו ל י

ה ת מ ר ו נ

אלוף חיים בר-לב

במקביל לתורת-הלחימה, התפתחו והתרחבו גם אימוני השריון. זה כמה שנים שאנו עורכים מספר גדול של תרגילים גדודיים ואף מספר לא-מבוטל של תרגילים עוצבתיים. השנה צעד צה"ל צעד נוסף קדימה — וערך תמרון בו הופעלו עוצבות בעצמה ובתנאים המתקרבים לאלה של מלחמה.

תמרון זה תרם רבות לבחינת תורת לוחמת השריון — וברבזמן איפשר תרגול לעשרות היחידות ולמאות המפקדים שהיתה להם הזכות לקחת חלק פעיל בו, כמתורגלים או כמתרגלים. מובן מאליו כי לאחר עשרות מעטות של "שעות לחימה" בתמרון עומדות לפנינו עשרות רבות של ימי סיכום, ניסוי והפקת-לקחים. מקוונני כי שלב הפקת הלקחים והמסקנות יהיה מוצלח לא פחות מן התמרון עצמו — אף כי לא יוכל בודאי להתחרות בו במתת, ענין והנאה.

לקחים ומסקנות

שורות אלה נכתבות כאשר חזיות התמרון עוד מוחשיות ו"חיות לנגד עינינו". סיכומי התמרון וגיבוש לקחי — מלאכה זו, כאמור, עדיין לפנינו. במסגרת זו אעלה לכן רק לקחים ראשונים ומסקנות בודדות — מאלה אשר בלטו לכל אורך התרגיל. אך אינני חושב כי ליבון נוסף עשוי לסתורם או לשנותם. בתחום האופרטיבי בלטה, לדעתי, העובדה כי השריון מסוגל לעבור אף בשטחים קשים ביותר. מסקנה זו — חשיבות מיוחדת לה ב"צה"ל: — משום שעד לתמרון זה היתה הערכת כושר-המעבר של שריון שנויה במחלוקת. דור מני כי התרגיל סיים ויכוח ממושך זה. הדבר השני בתחום האופרטיבי אשר הובלט בתרגיל, ובמיוחד ביום האחרון — וזהו העובד דה כי בתנאי מלחמות בזירות מסוימות וביחוד בין צבאות לא-גדולים יחסית, עשויה מערכה שלמה, ואולי אף מלחמה, להיות מוכרעת בקרב שריון-בשריון בו יושמד מירב שריון האויב. ללא טנקים וכוחות-שריון בכלל, מצמצם מאוד

דרך התפתחות ארוכה עברה תורת לוחמת השריון של צבאנו. זכורים עדיין הימים בהם קבעה תורתנו כי "השריון יימנע מלהלחם בשריון האויב", וזכורים לנו גם המניעים לגי- שתה זו, אשר נבעו בעיקרם מדלותנו אנו בשריון בכלל ובטנקים בפרט.

מאז השתנו פני הדברים, וכשם שהשתנו התנאים השתנתה גם התורה. תורת לוחמת השריון שלנו כיום הנה תוצאה של:

- התעצמות צבאות ערב ושיטת פעולתם המשווערת. דומני כי אין צורך בפרוט — יען כי נושא זה ידוע יפה לקוראי "מערכות". אך כיר רק כי בהגנה כבהתקפה יש בכונתו ובכוחו של האויב לרכז מאות רבות של טנקים המס- תייעים בחיל-רגלים-משוריין, ארטילריה, כוחות נ"ט, כוחות נ"מ, כוחות הנדסה ועוד, המאורג- נים במבנה דיכיווני.

- התעצמותנו אנו בשריון — וגם כאן אין צורך בפרוט.

- לימוד תורות לוחמת-שריון של צבאות מתקדמים — והפקת לקחים עצמיים, מקרבות ותרגילים שלנו.

- יישום התמורות שפורטו לעיל לתנאי זי- רתנו ולצרכינו הבטחוניים.

לא ארתיב עוד את הדיבור בכל מה שנאמר עד כה — ואציין כי עיקר תורת לוחמת השריון הוא הכרעת שריון האויב והעברת המלחמה אל

השריון עולה

שלו. ובכל דרג, כמובן, תכלית שונה לסיור: — בגדוד — בעיקר לתפקידי ניווט; בחטיבה — לניווט וסיור בטוח הבינוני וליעדים הקונקרטיים; בדרג העליון — סיור לעומק רב לחיפוש מגע עם כוחות השריון העיקרי.

כוחות הסיור של דרגים גבוהים יאלצו לעיתים קרובות ללחוץ על השגת ידיעות. לעתים יאלצו אף לכבוש מוצב שלא ניתן לעקפו והשולט על ציר התנועה יחידי בכיוון משימת הסיור. במקרים כאלה הכרחי לעתים להוסיף לסיור של הדרג הגבוה אלמנטים אשר יאפשרו לו ביצוע משימה זו.

בתחום הארגון ונוהלי הקרב. בתמרון הוכח בפעם נוספת כי שיטות עבודתנו נכונות. במקרים בהם נהגו מפקדים בהתאם למקובל — היתה פעולת יחידותיהם תקינה; ובאותם מקרים בהם חרגו מהנוהלים הקיימים — נגרמו שיבושים או תקלות.

רצוני להמליץ על נוהל מסוים בו נהגנו בתמרון — נוהל העשוי לתרום רבות להבנת כונת הדרג הממונה עליידי מפקדים כפופים. כונתי לתדריך בו משתתפים מפקדים הנמרים מאותו דרג פיקוד בשתי רמות, לפחות.

כוחות הנגדותו של האויב שלנו; ולכן הבעיה שתעמוד בפנינו הן בהתקפה והן בהגנה תהיה כיצד להכריע ולהשמיד את שרינו מוקדם ככל האפשר. מימדי כוחות השריון העומדים לרשות האויב, אף כי גדולים הנם אינם בלתי מוגבלים. שרינו, כאמור, מאורגן בדיביונות מעטות, הכוללות מאות טנקים כ"א. שבירת ריכוזי שריון כאלה ממילא עשויה להכריע את הכל אף בסיכומה של מערכה שלמה.

בתוך כוחות היבשה, השריון הוא שבראש וראשונה יכול להתמודד עם כוח כזה בקרב נייד. להצלחת קרב מסוג זה הכרחי לרכז את כל עצמת השריון (באמרי שריון אינני מתכוון לטנקים בלבד כי אם לכל האלמנטים מהם מורכבת עוצבת השריון), הארטילריה, הסיוע האווירי, וכאשר השטח מאפשר זאת — להסתייע בצנחנים. בתמרון הומחשו דברים אלה — אף כי מסיבות משך התמרון צומצמו במקצת מהלכים.

הענין האחרון במסגרת זו — בעית הסיור. למרות מגבלות הקרקע, וצירי התנועה האפשריים שבאיזור התמרון, בלתי לעין ההכרח שלכל דרג יסוד בכוחות השריון יהיה אמצעי סיור מ-

כי המסקנות הנכונות לגבי יחידה זו אין הכרח כי תהיינה נכונות לגבי שאר היחידות. ומכאן — אל בעית ה"קצב" — תמיס-דעים אני עם הגורסים כי "הקצב" או "ההספק" ב"אימונים ובתרגילים חייב להיות גדול ורבי-יותר מאשר במלחמה.

אך הבה ונבדוק, במה שונה ה"קצב" בקרב מזה שבתרגיל או תמרון. מרכיבי הקצב בקרב של-משם הם:

- א. הקרקע.
- ב. יכולתו וכושרו של הכלי ושל הצות-הבודד.
- ג. יכולתו וכושרו של הגוף הפועל בכללו.
- ד. האויב — מידת התנגדותו ודבקותו-במ-טרה.

בתרגיל או בתמרון יהיו שלושת הגורמים הראשונים קיימים כבקרב; אך במקום האויב יופיע הגורם המנהל את התרגיל.

אם רצוננו להביא באימונים ל"קצב מוגבר", הרי שחייבים אנו קודם כל להפיק את כל המצוי בשלושת הגורמים הראשונים.

אכן, הגוף המנהל את האימון חייב לכוון את פעולותיו לאור מגמת "הקצב המוגבר". ל"דוגמה: — באם ההערכה כי קרב מסוים עלול להמשך במציאות כשעתיים ומחצה — אין צורך בתרגיל, בו רוצים להגיע לקצב מוגבר, ל"הפסיק מלאכותית את פעולת היחידה (אשר סיימה בפועל את כיבוש יעדיה) למשך שעה נוספת. "כדי להשוות את המצב לתנאי-מציאות במלחמה".

בתמרון עצמו היו ברוב המקרים חישובי זמני-כיבוש בהתאם לעקרון שצוין לעיל — אך היו גם יוצאים-מהכלל בודדים, מהם כדאי ללמוד.

תדריך כזה — ראוי לעשותו ערב-קרב; וזוהי הזדמנות מצוינת לכל מפקד להסביר ישירות כוונותיו למפקדים הנמוכים ממנו בשתים (או יותר) רמות — ולהעלותם ע"י כך על "גל משר-תף".

מספר פרטים אשר לא נתקלנו בהם עד כה בתרגילים התגלו לראשונה בתרגיל זה — הודות להיקפו. והרי דוגמה אחת. תוך מהלך התמרון נגרמו תקלות מספר כתוצאה מכך שיחידות ש"נות דיוחו על הגיען למקום מבלי שמשמעותה של הודעה כזו, מבחינת מצבה הריאלי של היחידה אותה שעה, היתה וזהה ואחידה לגבי כולן. לדוגמה, יחידה מסוימת מדוחת על הגיעה ל"נקודה א" — כאשר סיריה בלבד הגיעו לשם — אך הגוף העיקרי נמצא עדיין בריחוק של ק"י למטרים מספר. לעומתה מדוחת יחידה אחרת כי הגיעה לנקודה "ב" — כאשר היחידה כולה הגיעה והתרכזה ב"ב". ענין זה, למשל, לא צץ עד כה משום שברמות נמוכות-יותר ניתן במקרים רבים לראות את המתרחש, והשדרות קצרות-יותר — ולכן אי-ציון מצבה המדויק של היחידה בעת הדיווח על הגיעה עד למקום מסוים משפיע פחות. ענין זה, וכן נושאים נוספים מסוג זה, יכלו להתגלות רק בתרגיל עם גייסות שנערך בהקף כזה.

מה בין מלחמה ובין תמרון?

בתרגיל רב-מימדים, כדוגמת התמרון שמאחר-רינו, אי-אפשר להגיע למסקנות נכונות תוך כדי "תצפית מגבעה", כפי שזה ניתן בתרגיל בהיקף גדודי או לעתים אף חטיבתי. אי-אפשר גם להסיק מסקנות לגבי כלל-הכוח תוך עיקוב יסודי ומתמיד אחר יחידה מסוימת אחת בלבד —

העליתי כאן הרחוקים ראשוניים במספר נושאים — ולא נגעתי בשני גורמים עיקריים בהם תלויה יכולתו של השריון:

◆ גורם האדם

◆ גורם התחזוקה

בתמרון זה עמדו שנים אלה בפני מבחן קשה; והנני מציין בסיפוק כי כבקרבות ובאימונים בעבר נחלצו השריונאים גם הפעם — כאנשי מילואים וכסדירים, כטוראים כמפקדים — למשימה הכבדה והנכבדה, ומילאו אותה על הצד הטוב.